

DEZORIENT EXPRESS

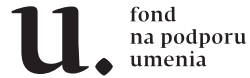

Hassan
Blásim

**BLÁZON
Z NÁMESTIA
SLOBODY**

BR&K

Publikáciu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

© Hassan Blásim
Translation © Marek Brieška, 2018
Design & Layout © Tomáš Kompaník, 2018
Slovak edition © BRAK, 2018

**Hassan
Blásim**

**BLÁZON
Z NÁMESTIA
SLOBODY**

Archívy a fakty	7
Kamión do Berlína	23
Vojenský časopis	33
Panna a vojak	43
Alího taška	57
Blázon z Námestia slobody	67
Nočná mora Carlosa Fuentes	77
Výstava mŕtvol	87
Trh s poviedkami	97
Skladateľ	109
Ten nešťastný úsmev	117

Archívy a fakty

Každý utečenec, ktorý sa ocitne v azylovom centre, príde s dvoma príbehmi – jedným skutočným a druhým, ktorý mu posluží pri registrácii. Tie druhé, to sú príbehy pre úradníkov a slúžia len na to, aby utečenci získali v danej krajine azyl. Zostanú dobre uschované v archívoch imigračného úradu, kým skutočné príbehy zamknuté na sto zámkov zostávajú v srdciach utečencov. Takto ich môžu znovu a znovu potajme prežívať. Neznamená to však, že jednotlivé príbehy sa dajú ľahko odlíšiť. Udalosti sa môžu prelínať, spájať, až sa nakoniec môže stať, že nebude možné odlíšiť fantáziu od skutočnosti.

Pred dvoma dňami dorazil nový iracký utečenec do Malmö v južnom Švédsku. Zaviedli ho do azylového domu, kde ho najprv podrobne vyšetrili. Potom mu dali izbu, posteľ, uterák, posteľnú bielizeň, mydlo, nožík, vidličku, lyžicu a hrniec na varenie. Teraz ten muž sedí pred imigračným úradníkom a slová príbehu z neho vychádzajú takou rýchlosťou, že úradník ho musí požiadať, aby rozprával pomalšie.

Povedali mi, že ma predali druhej skupine. Tešili sa. Celú noc oslavovali, pili whisky a rehotali sa. Dokonca ma

vyzvali, aby som sa k nim pridali. No ja som odmietol so slovami, že som veriaci a alkohol nepijem. Tej noci mi kúpili nové oblečenie, pripravili mi na večeru kura a ponúkli ma ovocím a nejakými sladkosťami. Zdalo sa, že ma predali za veľmi dobrú cenu. Lídrovi skupiny dokonca pri rozlúčke vypadla slza z oka, keď ma objal ako vlastného brata.

„Si veľmi dobrý človek. Želám ti to najlepšie a veľa šťastia do ďalšieho života,“ povedal muž s jedným okom.

Myslím si, že s prvou skupinou som zostal len tri mesiace. Uniesli ma počas jednej prekliatej noci, keď chlad prenikal až do morku kostí. Bol rok 2006 a práve začínala zima. Mali sme inštrukcie, aby sme išli k Tigrisu. Bolo to po prvýkrát, čo sme získali inštrukcie priamo od šéfa urgentného príjmu v nemocnici. Na brehu rieky stáli policajti nad šiestimi bezhlavými telami. Hlavy vložili do prázdneho vreca od múky, ktoré nechali hneď vedľa tiel. Domnievali sa, že šlo o nejakých klerikov.

Prišli sme neskoro, pretože husto pršalo. Policajti zložili telá na jednu hromadu do sanitky, ktorú šoféroval môj kolega Abú Sálím. Ja som priniesol tašku s hlavami do mojej sanitky. Ulice boli prázdne a jediný zvuk, ktorý narúšal ticho bagdadskej noci, boli nejaké výstrely v diaľke a hučanie americkej helikoptéry, ktorá hliadkovala nad Zelenou zónou¹. Pustili sme sa od ulice Abú Nuwása

1. Známa aj ako Medzinárodná zóna. Nachádza sa v štvrti Karch v centrálnom Bagdade. Bolo to centrum dočasnej vlády počas okupácie Iraku po americkej invázii v roku 2003.

smerom k ulici Rašíd. Kvôli dažďu sme museli šoférovať pomaly a opatrne. Spomenul som si na slová šéfa urgentného príjmu v nemocnici, ktorý vždy hovorieval: „Keď prevádzate zraneného alebo pacienta na pokraji smrti, rýchlosť sanitky ukazuje, akí ste ľudskí a zodpovední.“ Keď však prevádzate niekoľko oddelených hláv, sanitka sa pokojne môže vliecť rýchlosťou pohrebného voza, ktorý ťahajú osly v tmavom stredovekom lese.

Šéf si o sebe myslel, že je filozof a umelec, ktorý „sa narodil v nesprávnej krajine,“ ako zvykol hovorieť. Bez ohľadu na toto tvrdenie bral svoju prácu vážne a považoval ju za svoju svätú povinnosť. Viest' oddelenie sanitiek na urgentnom príjme pre neho znamenalo spravovať tenkú líniu medzi životom a smrťou. Hovorili sme mu Profesor. Moji ďalší kolegovia ho nenávideli a nazývali ho bláznom. Viem, prečo ho neznášali. Kvôli tomu ako sa vyjadroval. Často rozprával v symboloch a agresívne, a preto ho vnímali ako komplikovaného človeka. Ja som však k nemu prechovával rešpekt a sympatie kvôli krásnym a fascinujúcim veciam, o ktorých hovoril. Raz mi povedal: „Prelievanie krvi a povery udržiavajú svet v chode. Človek nie je jediným tvorom, ktorý zabíja kvôli chlebu, láske alebo moci. V tomto sa od zvierat v džungli naozaj v mnohom nelíši, no je jediným tvorom, ktorý zabíja kvôli viere.“ Často končieval svoj prejav nejakým divadelným citátom, pričom ukazoval prstom na nebo: „Problémy ľudstva sa dajú riešiť len nepretržitým terorom.“ Môj kolega Abú Sálím bol presvedčený, že Profesor musel patriť k nejakej

terroristickej skupine, keď sa dokázal tak rozohniť. Ja som ho však lojálne obhajoval. Profesora nechápali kvôli jeho filozofickému diskurzu alebo preto, že na rozdiel od všetkých prihlúplych šoférov sanitiek všade netrúsil blbé vtipy. Ukladal som si do pamäti každé slovo, každú vetu, ktorú povedal. Môj obdiv a náklonnosť k nemu vzrastali.

Dovoľte mi však vrátiť sa späť v čase do tej prekliatej noci, keď sme sa vydali smerom k Mostu martýrov. Zrazu som si všimol, že zmizla sanitka, ktorú šoféroval Abú Sálím. Potom som v spätnom zrkadielku uvidel policajné auto, ako sa plnou rýchlosťou rúti smerom k nám. Zastavil som so sanitkou na okraji cesty uprostred mosta. Z policajného auta vystúpili štyria mladíci s maskami na tvári, oblečení v uniformách špeciálnych policajných zložiek. Ich veliteľ s revolverom namiereným na moju tvár mi prikázal, aby som vystúpil zo sanitky. Medzitým jeho spoločníci začali vykladať vrece s hlavami. „Unášajú ma a určite mi odrežú hlavu,“ toto bola prvá myšlienka, ktorá mi prišla na um, keď ma prinútili skloniť hlavu, a potom ma natlačili do kufra policajného auta. Stačilo mi len 10 sekúnd, kým som pochopil, aký osud ma čaká. A tak som v tej tme kufra trikrát zarecitoval verše z Koránu z kapitoly Trón. Cítil som, ako sa mi napína koža. Nevieť, prečo som si v tej tme zrazu pomyslel, koľko vážim. Asi 70 kilogramov. Môj strach narastal úmerne tomu, ako auto spomalilo alebo niekam zahlo. A keď zrazu rýchlo vyrazilo, premkla ma zvláštna zmes dôvery a úzkosti. Možno som si vtedy spomenul na Profesorove slová o vzťahu rýchlosti sanitky

a blízkosti smrti. Nevedel som vtedy úplne presne, čo mal na mysli. Hovorieval, že človek, ktorý zomiera v hlbokom lese, cíti väčšiu hrôzu ako ten, ktorý sa nachádza v rýchlo uháňajúcej sanitke. Ten totiž cíti, že je obklopený ľuďmi, ktorí mu pomôžu. Spomínam si takisto, ako raz s úsmevom vyhlásil: „Prial by som si zomrieť v rakete, ktorá sa pohybuje rýchlosťou svetla.“

Zdalo sa mi, že sa mi zrazu vyjavujú všetky tie neznáme a znetvorené mŕtvolky, ktoré som vozil v sanitke odvtedy, ako padol Bagdad. Potom sa mi z tmy vynorila postava Profesora, ktorý zodvihol moju odrezanú hlavu z hory odpadkov, pričom si moji kolegovia robili srandu z mojich sympatií k nemu. Domnieval som sa, že policajné auto nemohlo prejsť veľkú vzdialenosť, kým nakoniec zastalo. Určite sme ani nevyšli z mesta. Snažil som sa spomenúť si na kapitolu z Koránu Milosrdný, no oni ma vysadili z auta a viedli kamsi do domu, z ktorého razila vôňa pečených rýb. Začul som aj plač nejakého decka. Z očí mi sňali šatku a ja som uvidel chladnú a nezariadenú miestnosť. Potom sa na mňa zosypala sprška neľútostných úderov od troch šialencov. Nakoniec znova všetko pohltila temnota.

Zdalo sa mi, že prvýkrát počujem kikiríkať kohúta. Znovu som zatvoril oči v úsilí zaspáť. No nedarilo sa mi. V ľavom uchu som cítil ostrú bolesť. S ťažkosťami som sa prevrátil na chrbát a začal som sa plaziť smerom k oknu, ktoré nedávno niekto zamuroval. Bol som šialene smädný. Bolo ľahké dovtípiť sa, že sa nachádzam vnútri nejakého domu v starobylej bagdadskej štvrti. Dalo sa to vydedukovať

z toho, ako bola postavená miestnosť so starými drevenými vrátami. Nevieť presne, aké detaily môjho príbehu by vás mohli zaujímať na to, aby som mohol získať azyl vo vašej krajine. Padne mi dosť zaťažko rozprávať o tých desivých dňoch. Napriek tomu však chcem spomenúť isté udalosti, ktoré sú pre mňa dôležité. Predstavoval som si, že Boh a v tesnom závесе za ním aj Profesor budú stáť po mojom boku počas tejto ťažkej skúšky. Boh bol silne prítomný v mojom srdci, naplňal ma istotou a vyzýval ma, aby som bol trpezlivý. Profesor mi zamestnával myseľ a uľahčoval to neznesiteľné väzenie. Bol mi útechou. Celé tie príšerné mesiace som premýšľal nad tým, čo povedal Profesor o svojom priateľovi inžinierovi Dáwudovi.

Čo mal presne na mysli, keď hovoril, že svet je navzájom prepojený? Akú úlohu v tomto pláne vecí hrá Božia vôľa? Pili sme čaj pri bráne do nemocnice, keď Profesor povedal: „Keď môj kamarát Dáwud šoféroval auto s rodinou v uličkách Bagdadu, v Londýne žil istý iracký básnik, ktorý písal plamenné články, v ktorých ospevoval hnutie odporu. A na stole pred sebou mal fľašku whisky, aby svoje slová ešte pritvrdil. A keďže je svet poprepájaný pocitmi, slovami, nočnými morami a skrz ďalšie tajuplné tepny, tak z článku poeta vykročili traja muži v kuklách a zastavili auto s celou rodinou. Zabili Dáwuda, manželku, ich deti aj jeho otca. Matka mala šťastie, že ich akurát vtedy čakala doma. Dáwudova matka nepoznala ani irackého básnika, ani mužov v kuklách. Vedela však, ako pripraviť ryby, ktoré mali nachystané, aby ich zjedli, keď prídu domov.

Básnik od toľkého vypitého alkoholu zadriemal na pohovke v Londýne, kým ryby, ktoré pripravila Dáwudova matka, pomaličky chladli a v Bagdade zapadlo slnko.“

Roztvorili sa drevené vráta a do miestnosti vstúpil vysoký mladík s bledou tvárou. Priniesol mi raňajky. Keď položil pred mňa jedlo, usmial sa na mňa. Chvíľu som váhal, čo si môžem dovoliť povedať či spraviť. Napokon som sa mu vrhol k nohám a začal ho s plačom prosiť: „Som otcom troch detí, zbožný a bohabojný muž. Nezaujímam sa o politiku ani o náboženské frakcie. Nech vám Boh požehná. Som len obyčajný vodič sanitky. Bol som ním pred inváziou do Bagdadu aj potom. Prisahám pri Bohu a jeho vznešenom Prorokovi.“ Mladík si položil prsty na ústa a náhlivo z miestnosti odkračal. Pocítil som, že nadišiel môj koniec. Napil som sa čaju a postavil som sa, aby som sa pomodlil s nádejou, že mi Boh odpustí moje hriechy. Pri druhej poklone som pocítil, ako mi chlad preniká do morku kostí. Bol by som od hrôzy skríkol, keby ten mladík opäť neotvoril dvere. Tentokrát niesol so sebou malý reflektor na podstavci. Sprevádzal ho chlapec s kalašnikovom. Ten tínedžer si zastal ku mne a namieril mi na hlavu. Zostal tak, ako primrazený na mieste. Potom vstúpil nejaký tučný muž, mohol mať niečo vyše štyridsať. Ani sa na mňa nepozrel. Na stenu zavesil vlajku z čiernej látky, na ktorej boli napísané verše z Koránu vyzývajúce moslimov k džihádu. Potom vošiel niekto ďalší, na hlave mal kuklu a v rukách niesol videokameru a malý laptop. Po ňom vošiel do miestnosti nejaký mladík s dreveným

stolíkom. Zakuklený muž s ním pošpásoval, poštipal ho do nosa a poďakoval sa mu. Nato položil laptop na stôl a začal montovať kameru tak, aby zachycovala čiernu vlajku. Ten chudý mladík potom trikrát vypol a znovu zapol reflektor, aby videl, ako funguje.

„Abú Džihád, Abú Džihád!“ skríkol ten tučniak.

Zvonku doľahol nejaký mladický hlas: „Momentík, hneď som tam, Abú Arkán.“

Tentokrát sa mladík vrátil a v rukách niesol vrece s hlavami, ktoré vzal zo sanitky. Puch, ktorý vychádzal z vreca, bol taký odporný, že si všetci museli zapchať nos. Tučniak mi povedal, aby som sa posadil pred čiernu vlajku. Pocítil som, že ma zradili nohy, no tučniak ma násilne zdrapil za golier na košeli. Potom do miestnosti vstúpil ďalší zavalitý muž s jedným okom. Prikázal tučniakovi, aby ma nechal na pokoji. V rukách niesol vojenskú uniformu. Ten jednooký sa posadil vedľa mňa a ruku mi položil na plece, akoby sme boli najlepší kamaráti. Povedal mi, aby som sa upokojil. Takisto mi oznámil, že ma nezabijú, ak budem spolupracovať a budem milý. Nechápal som, čo myslí tým, aby som bol milý. Uistil ma, že celá akcia potrvá len zopár minút. Jednooký vytiahol z vrecka nejaký malý popísaný papier a vyzval ma, aby som ho prečítal. Zatiaľ ten tučniak začal vyťahovať zahŕňajúce hlavy z vreca. Uložil ich pekne do radu predo mňa. Na tom papieriku bolo napísané, že som dôstojník irackej armády a tieto hlavy patrili ďalším dôstojníkom. Mal som povedať, že spolu s kolegami som raboval domy, znásilňoval ženy